

Kolodvorska 13
1000 Ljubljana
Slovenija
T: +386 1 239 22 13
F: +386 1 239 22 16
E: info@kinodvor.org
www.kinodvor.org

Kinodvor.
Mestni kino.

Kauwboy Kauwboy 9+

pedagoško gradivo

avtorica Mojca Hudolin

kazalo

uvodna beseda.....	3
o filmu.....	3
filmografski podatki.....	3
kratek sinopsis	4
zgodba.....	4
o avtorju	7

iz prve roke	7
zanimivosti o nastanku filma	8
analiza filma – o filmih za otroke in mlade	9
izhodišča za pogovor o filmu in predlogi vprašanj za razpravo	11
naslov filma	11
o glavnem junaku, prijateljstvu in ljubezni.....	11
odnos z očetom, mamo	12
soočanje z izgubo.....	13
nasilje.....	13
prijateljstvo z živaljo.....	14
napotila na dodatno raziskovanje.....	15
dodatne dejavnosti.....	15

Kolofon | **Kauwboy** • Gradivo za učitelje in starše Kinobalon • Avtorica: Mojca Hudolin • Analiza filma – o filmih za otroke in mlade: Denis Valič • Uredila: Barbara Kelbl • Jezikovni pregled: Mojca Hudolin • Slikovno gradivo: iz filma; Fivia – Vojnik /arhiv Kinodvora • Izdal v elektronski obliki: Javni zavod Kinodvor, 2012 • Kinodvor dovoljuje in spodbuja nadaljnjo uporabo gradiva v filmsko-vzgojne namene. Veseli bomo vaših odzivov, poročil o uporabi, konkretnih učnih priprav na film, predlogov in pripomb. Gradivo je oblikovano kot pomoč staršem ali strokovnim delavcem v vzgojno-izobraževalnih ustanovah. Za vse druge uporabe nam pošljite pisno prošnjo na kinobalon@kinodvor.org.

uvodna beseda

Film **Kauwboy** pripoveduje o simpatičnem fantu z imenom Jojo, ki se na svojevrsten način sooča z izgubo v družini. Pri tem mu pomaga prijateljstvo z mlado kavko, ki jo je našel, ko je padla iz gnezda. V pedagoškem gradivu predstavljamo film in izpostavljamo teme, o katerih se lahko pogovarjamo ob ogledu: o optimizmu, pogumu, prijateljstvu, družinskih odnosih, prijateljstvu med ptico in človekom, pa tudi o soočanju z izgubo, nasilju, žalovanju in osamljenosti. Film **Kauwboy** je prejel številne nagrade kot najboljši film za otroke in mlade v letu 2012, kar gre pripisati predvsem njegovi tankočutni zasnovi, ki se z očarljivo in na videz lahko preprostostjo loteva resnih in za mlade gledalce pomembnih tem.

o filmu

filmografski podatki

slovenski naslov **Kauwboy**

izvirni naslov **Kauwboy**

država produkcije Nizozemska

leto produkcije 2012

tehnični podatki digibeta/DCP, barvni, celovečerni igrani film, 80 minut

jezik v nizozemščini s slovenskimi podnapisi

režija Boudewijn Koole

scenarij Boudewijn Koole in Jolein Laarman

montaža Gys Zevenbergen

glasba Helge Slikker

fotografija Daniel Bouquet N.S.C.

igrajo Rick Lens, Loek Peters, Hüseyin Cahit Ölmez, Susan Radder, Ricky Koolen, Nikki Sampimon

producenta Jan van der Zanden in Wilant Boekelman

distribucija FIVIA – Vojnik

festivali, nagrade (izbor)

Berlin Generation 2012 (najboljši prvenec, glavna nagrada žirije v sekciji Generation),

Kristiansand 2012 (glavna nagrada žirije, ECFA nagrada), nagrada evropske akademije za

najboljši film za otroke in mlade 2012, nizozemski kandidat za tujejezičnega oskarja

kratek sinopsis

Čeprav je desetletni Jojo pred kratkim izgubil mamo, si želi, da bi lahko živel normalno življenje. Pretvarja se, da je mama le odšla na turnejo v Ameriko; ko se bo vrnila, pa bo spet tako, kot je bilo prej. Jojev oče se z izgubo sooča drugače. Umaknil se je v molk o mami, ki ga prekinjajo občasni izbruhi jeze; zato je Jojo prepuščen sam sebi s številnimi skrbmi in neodgovorjenimi vprašanji. Prek posebnega prijateljstva z mlado kavko in prilagodljivosti, ki jo premorejo le otroci, pa Joju uspe podreti zid, ki obdaja očetovo srce.

Humanističen film z občutljivim pristopom do otroka ter njegovih potreb. Režiserju Boudewijnu Kooleju je uspelo ustvariti ganljiv portret dečka v težki družinski situaciji. Kljub temu da se vsak hip zavedamo Jojeve stiske, pa nam film prikaže tudi radostna občutja in njegovo sposobnost, da brez zadržkov uživa v lepih trenutkih življenja.

zgodba

Desetletni Jojo z očetom živi na nizozemskem podeželju. Oče je zaposlen kot varnostnik, zato je pogosto odsoten in Jojo se mora znajti sam. Rad se igra v naravi, bodisi sam ali v družbi prijateljev. Posebej blizu mu je deklica Yenthe, ki jo spozna na treningu svoje vaterpolske ekipe.

Nekega poznega popoldneva Jojo najde mlado kavko, ki je padla iz gnezda. Spleza na drevo in jo poskuša vrniti k družini, vendar mu to ne uspe, zato jo odnese domov. Z veseljem bi skrbel zanjo, vendar ve, da oče v hiši ne prenese živali. Zato mora biti zelo previden in ptičko skrivati. Tako kavka skrivaj prenoči v njegovi postelji.

Zjutraj Jojo odide v očetovo sobo in se privije k njemu; želi si bližine starša, vendar ga oče kmalu nejevoljno pošlje iz sobe. Jojo poišče uteho v telefonskem pogovoru z mamo.

Pripoveduje ji o svojih doživetjih in opazimo lahko, da ne opisuje resničnosti, temveč dogodke olepšuje.

Ko se pozneje istega dne vrne s treninga, želi z očetom podeliti veselje ob svojem uspehu pri vaterpolu, vendar ga oče nepotrpežljivo zavrne in pošlje v sobo. Jojo odide in oče ostane sam v kuhinji, kjer je pripravljaval kosilo, nenadoma pa jezno izbruhne in vrže hrano po tleh. Po izbruhu odide in Jojo se loti pospravljanja kuhinje; v tolažbo mu je kavka, ki mu ves čas dela družbo. Nato spet telefonira mami, vendar ji ne pove za očetov izbruh, prav tako ne za ptičko, ker jo

želi presenetiti za rojstni dan. Želi si tudi, da bi mami spekel torto, vendar oče njenega rojstnega dne noče praznovati.

Pozneje ga obišče Yenthe. Igrata se in zakurita ogenj. Jojo prijateljici pove, da je njegova mama glasbenica – kot pevka je odšla na turnejo po Ameriki. Nato Jojo povabi Yenthe v svojo sobo, kjer ji predstavi kavko. Skupaj jo skrivata pred očetom, ki se vrne domov.

Ko Yenthe odide, Jojo spet vzame kavko v naročje in takrat ga oče nepričakovano zaloti. Razjezi se in sinu pove, da ptica ne sodi v hišo – le svobodna se lahko nauči veščin, ki jih potrebuje za preživetje v naravi. Kljub sinovim prošnjam oče ostane neomajen: Jojo mora odnesti kavko iz hiše ter jo izpustiti. Oče se nato skuša zblížati s sinom in ga prepričuje, da je ravnal tako v njegovo dobro kot v dobro ptice. Obljubi mu, da bosta naslednji dan počela nekaj zabavnega.

Ponoči Jojo ne more spati in odide k drevesu, kjer je izpustil kavko. Ptička ga čaka in Jojo si zanjo omisli novo skrivališče – mamin glasbeni studio. Ta soba je polna materine prisotnosti (po stenah visijo njene slike in plakati njenih glasbenih nastopov), hkrati pa je to varen prostor, saj oče vanj nikoli ne vstopi. Deček in kavka poslušata posnetke pesmi, ki jih poje mama, in Jojo ji znova telefonira.

Naslednji dan s kavko obiščeta Yenthe na treningu nogometa in Jojo predstavi ptičko tudi drugim otrokom. Po vrnitvi domov se z očetom na dvorišču zabavata: vadita streljanje v pločevinke. Ker je vzdušje sproščeno in prijateljsko, Jojo očeta vpraša, ali lahko za mamin rojstni dan spečeta torto, vendar oče temu odločno nasprotuje, češ da nima smisla praznovati rojstnega dne nekoga, 'ki ni prisoten'. Spet se spreta in oče odide. V času njegove odsotnosti skuša Jojo sam oprati perilo v pralnem stroju. Ker pa s tem nima izkušenj, povzroči nezgodo: oče ob vrnitvi domov najde poplavljeno kuhinjo in uničena oblačila. Odzove se z nasilnim izbruhom jeze in Jojo grobo udari.

Deček se spet zateče h kavki. Skupaj odideta v naravo, kjer preživljata radostne, svobodne ure. Kavka se nauči leteti.

Pri večerji se oče in Jojo nekoliko sprostita. Igrata se z vžigalicami. Jojo je trdno odločen, da bo mamin rojstni dan praznoval, zato ponovno tvega in očeta prosi, naj mu dovoli, da ji speče torto. Oče tudi tokrat odločno nasprotuje, vendar se pozneje zblížata in odideta na nočno dirko z avtomobilom. Sledi romantičen dan z Yenthe. Otroka se vozita s kolesi, se igrata, tekata, barvata, se skrivata na koruznem polju ... Jojo deklici podari prstan. Kavka je ves čas z njima.

Pozneje Yenthe Jojo pove, da pozna njegovo skrivnost: mama v resnici ni odšla v Ameriko, ampak je umrla. Ko Jojo ne more več zanikati resnice, izgubi tla pod nogami in Yenthe udari. Zvečer zadnjič pokliče mamo, vendar namišljenega pogovora z njo ne zmore več.

Steče med drevesa in dolgo kriči ... Nato se s kavko lotita priprave torte in Jojo okraši stanovanje. Ko se oče vrne, onemi, Jojo pa mu kljubuje z glasnim petjem, ki se preveša v kričanje: »*Vse najboljše, draga mama!*« Oče vpije, naj neha, takrat pa mednju prileti kavka; po prerivanju jo oče ujame in besno odvihra z njo iz hiše. Kavka odleti v neznano, Jojo pa pobegne od doma.

Noč prebije sam in išče ptičko. Zateče se v zapuščeno hišico, kjer na klopi zaspi. Sanja o mami – o njeni skrbni in ljubeči pozornosti ... Oče ga obupano išče.

Zjutraj Jojo kavko vendarle najde. Presrečen je in s ptičko se razposajeno igrata: Jojo dirja s kolesom in kavka ga živahno obletava z vseh strani. A radost prekine tragična nesreča – v létu se ptička zaplete med naperne špice Jojevega kolesa in se smrtno poškoduje.

Obupani deček z mrtvo kavko v naročju tava naokoli in pride do cestnega nadvoza. Sedi nad cesto, v rokah drži kos betona in razmišlja, da bi ga vrgel na avtomobile ... Takrat zagleda očetov avto in zbeži stran. Oče ga kliče, teče za njim in ga končno dohiti. Pretresen ga stisne v tesen objem. Čeprav se mu Jojo sprva upira, tudi njega kmalu premagajo čustva in v joku se krčevito privije k očetu. Oče se mu opraviči.

Nato skupaj pripravita majhno krsto za kavko. Jojo očeta prosi, da bi ptički v slovo zaigral mamino pesem. Oče, ki se je v svojem obupu izogibal vsem spominom na mrtvo ženo, zdaj premaga ta čustva in izpolni Jojevo željo.

Pogreba se udeleži tudi Yenthe in kavko pokopljejo na vrtu. Oče in sin objeta stojita ob grobu in nato skupaj odideta v naravo. Pozneje se spet razposajeno vozita naokrog z avtomobilom, na samem zaključku filma, po odjavni špici, pa nas preseneti še ganljiv nočni prizor Jojevega poljuba z Yenthe.

o avtorju

Boudewijn Koole se je rodil leta 1965 Leidnu na Nizozemskem. Študiral je na univerzi v Delftu in diplomiral iz industrijskega oblikovanja. Nato se je posvetil ustvarjanju dokumentarnih filmskih del. Je tudi avtor dveh televizijskih filmov, ki sta na Nizozemskem filmskem festivalu v letih 2007 in 2009 prejela nominaciji za najboljši TV-drami. V svojem bogatem opusu, ki šteje več kot 20 naslovov (predvsem dokumentarcev), se je Boudewijn Koole pogosto posvečal temam izgube, smrti in težkega odraščanja otrok – vprašanjem, ki jih odpira tudi film **Kauwboy**. Režiserjev prvi igrani dolgometražec je bil na letošnjem Berlinalu nagrajen za najboljši prvenec, takoj zatem pa je prejel še vrsto drugih priznanj: nagrado evropske akademije za najboljši film za otroke in mlade, na festivalu v Kristiansandu pa sta mu pripadla glavna nagrada žirije ter priznanje ECFA. **Kauwboy** je tudi uradni nizozemski kandidat za tujejezičnega oskarja.

iz prve roke

»Velik del filma je navdihnilo moje lastno otroštvo. Ptica, pričakovanje vrnitve očeta, deček, podeželje, arhitektura, dekle, drevo, avtoriteta, zvoki, barve ... Vse prihaja iz časa, ko sem imel 10 let in sem živel na robu naše vasi. Skozi okno svoje sobe sem videl polja in na poljih sem se čutil svobodnega. Živel sem svoje sanje.«

»Zelo rad delam z otroki, ker vedno iščejo zabavo. Igra jih zbližuje in še bolj kot odrasli igralci pozabijo na kamero. Ko Jojo išče Yenthe z očmi in se zaljublja, ne igra več. Tek po poljih, smeh ob njunem barvanju s čopiči, vse to je resnično. Resničnost je tudi zame osnovni vir navdiha.«

»Kot odrasel človek gledaš film z določeno psihološko izkušnostjo – in razumeš, da mora biti nekaj narobe z Jojevim očetom, čutiš globino. In doživiš film kot ganljiv. /.../ Otrok nima teh izkušenj, zato doživlja film dosti bolj lahkotno; zanj je to zgodba o kavki, žvečilki, prijateljici in očetu, ki se čudno vede. Tako se tudi sam spominjam doživljanja sveta pri desetih letih. Starša se nista razumela, videl sem ju pri prepiru, toda videl sem zgolj površje težave.«

- Boudewijn Koole

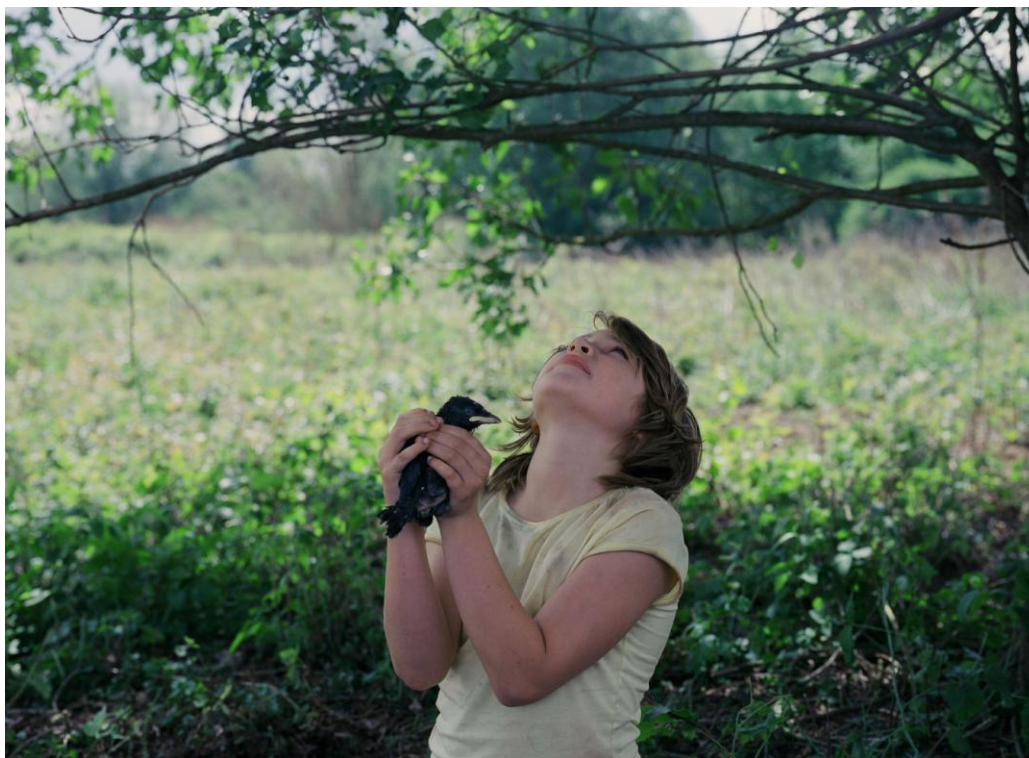
zanimivosti o nastanku filma

Prijateljstvo med dečkom in ptico, ki je predstavljeno v filmu, temelji na režiserjevi resnični izkušnji. Ko je imel Boudewijn Koole dvanajst let, se je tudi on spoprijateljil s kavko. Priletela je na okensko polico njihove hiše in se nato vračala. Večkrat je poletela tudi v njegovo sobo in mu sedla na ramo. Nekega dne jo je predstavil prijateljem, ki so ga prišli obiskat s kolesi. Žal pa je ob tem prišlo do tragičnega dogodka: ptička je umrla v nezgodi s kolesom. Vse od tedaj se je režiserju vračala v zavest želja, da bi o tem posnel film.

Preden je bil za vlogo Joja izbran Rick Lens, se je na avdicijah preizkusilo 300 dečkov; iskali so jih po ulicah, med glasbeniki, v zavetiščih za ptice, prek igralskih agencij itd. Ko si je režiser nato kandidate ogledoval na posnetku, se je prav v trenutku, ko se je pojavil Rick Lens, v daljavi oglasila kavka. »*Brez dvoma naključje, vendar čudovito naključje, mar ne?*« je o dogodku povedal Boudewijn Koole.

Da živali ne bi preveč izčrpali, je vlogo Jojeve kavke odigralo pet ptic. Danes vse svobodno letajo pod nizozemskim nebom.

Avtorica pesmi v filmu je Ricky Koole, znana nizozemska pevka in igralka. Njen obraz se pojavlja na fotografijah in plakatih v hiši, odigra pa tudi vlogo mame v prizoru Jojevih sanj, ko ga boža in pokrije.

analiza filma – o filmih za otroke in mlade

»Filmom za otroke in mladino se je včasih kar težko približati. Nič presenetljivega namreč ni, če se tovrstna dela odrečejo klasičnim narativnim pristopom in prevzamejo ludistično pripovedno logiko otrok, zaradi česar jih je težje 'ujeti' v tradicionalne kritiške kategorije ali pa celo zapadejo v infantilno karikaturo, ob kateri izgine vsakršna želja po racionalni obdelavi. S **Kauwboyem**, prvencem ne več tako mladega Nizozemca Boudewijna Kooleja, teh težav nismo imeli. Že na prvi pogled gre namreč za malo, skromno, v-ničemer-izstopajoče delo, za katerega se zdi, da se skoraj trudi ostati znotraj konvencionalnega. Pa vendar: Kooleju se je z njegovim režiserskim debijem kljub vsemu uspelo dvigniti visoko nad pričakovano in v teh relativno ozkih okvirih narediti pravi mali čudež.

Ta nežna pripoved o odraščanju in hkrati tankočutna meditacija o izgubi, bolečini in smrti bo pozornejšega gledalca namreč že takoj očarala s tisto osupljivo, na videz skoraj brezbržno lahkoto, s katero pripoveduje o temi, ki je celo za številne avtorje filmov za odrasle (seveda govorimo le o starostni kategoriji ciljnega občinstva) prezahtevna. Kooleju je to uspelo s preprosto, a prav tako nadvse domiselno pripovedno strategijo, ob kateri navdušuje tudi njena argumentirana vpeljava in vseskozi dosledna uporaba. Če smo malce bolj konkretni: Koole v **Kauwboyu** prepleta dva pogleda, pogled otroka, desetletnega Joja, ter pogled odraslega, njegovega očeta. Nadvse preprosto, nadvse učinkovito. Nepozornemu gledalcu se bo sicer morda zdelo, da filmska pripoved sledi le otrokovemu pogledu, a ni tako. Zgodba **Kauwboya** je resda osredotočena predvsem na malega Joja in na njegovo 'prijateljstvo' z mlado, še nebogljeno kavko, s čimer v ospredje stopi otrokov pogled – tako v sami pripovedni strategiji kot tudi glede nagovora filmske podobe (ta se obrača predvsem – ali bolje prvenstveno – k mlademu občinstvu, ki mu poskuša pojasniti koncepte prijateljstva, odgovornosti in smrti). A v sami zgodbi ni nič manj ključna tudi vloga oziroma lik očeta, čeprav se morda zdi malce zapostavljen. Prav on je namreč tisti, ki otrokovemu, Jojevemu pogledu ne dovoli, da bi 'odletel', ga drži bliže zemlji in prav z njim v samo zgodbo vstopa tudi slutnja nečesa tragičnega. Nadvse lep primer prepletanja teh dveh pogledov nam ponudi njun odnos do odsotne matere: s tem ko se osredotočimo na Jojev pogled, njeno odsotnost doživljamo kot začasno, le kot nekakšno neprijetno dejstvo, ki pa bo kmalu minilo (mama se bo vrnila s turneje). Toda ob bolečini, ki jo v sebi skriva očetov pogled, kmalu zaslutimo, da je mamina odsotnost veliko bolj usodna.

*In Koolejev **Kauwboy** je čudovit predvsem zaradi te dvojnosti pogleda, ki je tako domišljeno vpeta v samo zgodbo (in njene like) ter na drugi strani v pripovedno strategijo, s katero nam jo avtor podaja. Ki nam razkriva tako radost življenja, v njeni najbolj neposredni, čisti obliki, kot tudi bolečino, ki se porodi z zavestjo o njegovi minljivosti. **Kauwboy** je preprost, 'mali' film, a v tej preprostosti tudi preprosto genialen, delo, ki govori tako v jeziku otrok kot odraslih, nas vodi k razmišljanju, predvsem pa se dotakne našega srca.«*

- Denis Valič

izhodišča za pogovor o filmu in predlogi vprašanj za razpravo

Film **Kauwboy** pripoveduje o otrokovi izgubi matere in o nezmožnosti očeta, da bi se s tem soočil ter tako sebi kot sinu pomagal pri prebolevanju izgube. Vzporedno poteka ganljiva zgodba dečkovega prijateljstva s ptico – kavko, katere presunljiva smrt kljub tragičnosti očetu in sinu pomaga h katarzi: sprejetju izgube in vnovičnemu zbližanju.

Film odpira številna vprašanja in teme za pogovor, ki jih navajamo v nadaljevanju.

naslov filma

Ker ob naslovu »**Kauwboy**« najprej pomislimo na vestern, lahko učitelji s precejšnjo gotovostjo domnevajo, da bodo otroci pričakovali film s takšno ali drugačno 'kavbojsko' tematiko. Z učenci lahko spregovorimo o naslovu še pred ogledom filma – ali pa jih prepustimo presenečenju in se o tem pogovorimo pozneje. So bili osupli, morda razočarani, ker v filmu ni bilo kavbojev? Kaj so pričakovali? Razložimo jim, da je '*kauw*' nizozemska beseda za kavko, sestavljena kauw-boy pa nam že prek naslova nakaže zvezo med dečkom in kavko oziroma odnos, okoli katerega se spleta film.

o glavnem junaku, prijateljstvu in ljubezni

Jojo je odprt za svet okoli sebe in sproščen v odnosu do vrstnikov. Drugače kot oče, ki je po ženini smrti 'nehal živeti', je Jojo prepričan, da je mogoče živeti: hoče zaupati drugim in graditi odnose. Čuti pa se tudi dovolj močnega za spopad z odraslimi. Kako se Jojo postavi sam zase? Kakšen je njegov značaj? Kako Jojo sprejemajo prijatelji? Kakšni so drugi značaji v filmu?

V teku filma spremljamo spletanje Jojevega odnosa z Yenthe – spoznata se na treningu, se nato spoprijateljita in sčasoma začne prijateljstvo preraščati v ljubezen. Kljub temu pa Jojo deklico udari, ko razkrije resnico o njegovi mami ... Ali tudi naši učenci poznajo takšne zapletene čustvene preobrate v odnosih z vrstniki? Kaj pa v odnosih med otroki in njihovimi starši? Znajo odpustiti drugim? Se sami opravičijo po napačnem ravnanju? Kako so otroci doživeli odnos med Yenthe in Jojem? So bili tudi sami že kdaj zaljubljeni?

odnos z očetom, mamó

V filmu vidimo, da Jojo hudo pogreša mamó, njeno nežnost, njeno skrb in vse, kar je počel z njo. Lahko prepoznamo, da mu je mama dovolila, da se je v postelji stisnil k njej, da je bilo več topline, mehke povezanosti. Mama je tudi skrbela zanj, za njegova oblačila, urejenost hiše, za gospodinjstvo ... Oče ne zmóre prevzeti te mamine tople skrbi in Jojo občuti veliko praznino. Učence povprašamo, ali je tudi pri njih odnos z mamó podoben. Za kaj pri njih doma skrbi mama in za kaj oče? Je kdo od njih že občutil praznino, ki je nastala ob odsotnosti starša – na primer po ločitvi? V čem se njihovi odnosi in dejavnosti z mamó razlikujejo od tistih z očetom?

Kako Jojo kljubuje očetu, kakšen je njun odnos? Očeta bi lahko doživeli kot popolnoma negativen lik, če ne bi ob podrobnejšem opazovanju prepoznali tudi njegove bolečine; ne želi se spominjati nekdanjega skupnega življenja in noče praznovati maminega rojstnega dne. Kako si učenci to razlagajo? Kaj menijo, da oče občuti ob Jojevem omenjanju mame?

Čeprav je oče v odnosu do Joja večino časa odsoten in brezčuten, pa se v njunem vsakdanu odvijajo tudi vesele in razburljive stvari: oče Joju pusti streljati, dovoli mu voziti avto, uči ga igre z vžigalicami, za šalo se pretepata, tekmujeta, kdo bo prej pri nadvozu ... Se učencem zdi, da je tak odnos oče–sin pogost (malo besed, 'moške igre' in zadrega ob izkazovanju čustev)? Kaj menijo o igrah očeta in sina – se jim zdijo vznemirljive ali pa morda tudi nevarne? Kaj se zdi dečkom in kaj deklicam? Ali otroci prepoznajo, da se za očetovo grobstvo skriva ljubezen? S kom pa se oni igrajo? Kaj jih druží z očetí in kaj z materami? Kaj raje počnejo z enim in kaj z drugim staršem? Se igrajo tudi z drugimi odraslimi – dedki/babicami, strici/tetami, morda z družinskimi prijatelji? S kom se igrajo bolj divje igre, uganjajo norčije? Pri kom iščejo toplino in zavetje? S kom poslušajo glasbo ...?

Če povzamemo – bi lahko rekli, da mama otroka varuje pred svetom, medtem ko ga oče nekako 'vrže vanj' ...? Da mama poseblja čustva, skrb in (telesno) bližino, oče pa otroka uči poguma, ga seznanja s tveganji in ga tako pripravlja na vstop v svet odraslih? Je v nekaterih družinah tudi drugače – je oče bolj skrben in topel, mama pa bolj pripravljena na norčije in igranje? Se tudi mi razlikujemo v tem, kaj nam je bliže?

soočanje z izgubo

Jojo spremeni pogled na žalovanje, kakršnega imajo odrasli. V nasprotju z očetom, ki se je po ženini smrti zaprl vase, Jojo po zaslugi bujne domišljije mamo še naprej ohranja živo. Kakšne so razlike v doživljanju izgube med Jojem in njegovim očetom? V resnici vsak na svoj način zanikata njeno smrt – Jojo se pretvarja, da je še živa, oče pa se obnaša, kot da mame nikoli ni bilo. So torej v njunem žalovanju tudi podobnosti? Kdaj se njuno zanikanje neha?

Učence povprašamo, ali so Joju verjeli, da je mama odšla na turnejo po Ameriki? Če so – koliko časa? So se zavedli resnice o mamini smrti šele ob Yenthinem razkritju? Je morda kdo že prej pomislil, da z Jojevo 'zgodbo o Ameriki' nekaj ni v redu? Kateri so bili trenutki v filmu, ko so se začeli spraševati o tem? Zakaj je Jojo lagal? Ali razlikujejo med lažjo, ki odraža beg iz stiske, in preračunljivo lažjo, ko si nekaj izmislimo, da bi si v očeh drugih dvignili veljavo ali ugled, da bi bili bolj priljubljeni? Je bila Jojeva laž preračunljiva? Ali pa je morda Jojo lagal bolj sebi kot drugim (ker se ni mogel sprijazniti z bolečo resnico)?

Pri sprejemanju izgube in ponovnem zbližanju očeta in sina ima pomembno vlogo kavka – kakšno? Otroke povprašamo, ali so že doživeli izgubo – morda dedka/babice, hišnega ljubljence? So morda doživeli tudi izgube, ki niso povezane s smrtjo – izguba prijatelja zaradi selitve, sošolcev zaradi menjave razreda, starša zaradi ločitve ...? Ker Jojo zanika misel, da se mama ne bo več vrnila, ohranja krhko notranje ravnovesje z namišljenimi telefonskimi pogovori. Je našim učencem to znano, se tudi oni kdaj zatekajo v fantazijske svetove?

nasilje

Jojo s svojim sproščenim in odkritim vedenjem od časa do časa prebije očetov zid molka, na kar se ta odzove z izbruhi besa, celo nasilja. Svojega vedenja ne zmore nadzorovati. Kakšen se zdi učencem očetov odnos do Joja? Kako doživljajo njegove izbruhe jeze? Se jim zdi prav, da so starši včasih 'hudi' na otroke? Kdaj pa doživljajo jezo staršev kot krivično, celo nedopustno ravnanje?

Kljub režiserjevi izjavi (v razdelku 'iz prve roke'), da otrok »doživlja film dosti bolj lahkotno; zanj je to zgodba o kavki, žvečilki, prijateljici in očetu, ki se čudno vede«, učiteljev ne bi smelo presenetiti, če se bodo učenci odzvali tudi na drugačne načine. Dandanes so otroci glede neprimernosti nasilnega ravnanja veliko bolj ozaveščeni kot v času režiserjeve mladosti. Nasilje znajo prepoznati in se bolj zavedajo svojih pravic – pa tudi vedo, kje lahko poiščejo

pomoč v primeru nasilja? Kaj sami prepoznajo kot nasilje – je to že klofuta? Kaj pa grob odnos, čustvena hladnost, zanemarjanje ...? Kateri so primeri nasilnega ravnanja v filmu? Kaj bi storili naši učenci, če bi nasilje preživljali sami – ali pa kdo, ki ga poznajo?

prijateljstvo z živaljo

Pri Jojevem žalovanju in osamljenosti ima pomembno vlogo prijateljstvo s ptico. Mala kavka je še bolj ranljiva kot on sam, zato Joju skrb zanjo vliva občutek moči. Vendar – ali je prav obdržati žival ali ne? Kakšni so razlogi za prvo in kakšni za drugo možnost?

Ptica je tudi simbol veselja, življenja, svobode, zvestobe, ljubezni – vrednot, ki jih ne moremo zapreti v kletko. So otrokom znane še kakšne prisposobe, povezane s pticami? Kaj simbolizira beli golob? Pa bela vrana – ali sraka? Kaj mislimo, ko rečemo, da je nekdo 'kot ptica na veji'?

Otroke povprašamo, ali imajo doma živali – če jih imajo, katere so? Kaj jim pomenijo? Katero žival bi si (še) želeli imeti? Kako so se počutili ob prizoru smrti kavke v filmu? So tudi sami kdaj izgubili ljubljeno živalco – kako so to izgubo doživeli? Učence spodbudimo, da izvedo več o kavkah; v pomoč nam je lahko priporočena literatura (razdelek 'napotila na dodatno raziskovanje').

napotila na dodatno raziskovanje

Več o kavkah lahko izvemo v naslednjih publikacijah in člankih:

SMOLE, Jakob: *Kavka: ptica leta*, 2000 [zloženska]. Besedilo in obrazec: Jakob Smole, Damijan Denac. Ljubljana: DOPPS: Mobitel [2000].

BOŽIČ, Luka: *Kavka*, 1976. V: *Svet ptic*, ISSN 1580-3600, letn. 13, št. 4 (dec. 2007), str. 42–43.

VOGRIN, Milan: *Gnezditev kavke (Corvus monedula) na Dravskem polju*, 1998. Breeding of the Jackdaw on the Dravsko polje / Milan Vogrin. V: *Falco*, ISSN 1318-5411, letn. 12, št. 13/14 (feb.–sep. 1998), str. 57–60.

dodatne dejavnosti

Ob ogledu filma priporočamo pogovor z Ireno Matko Lukan, družinsko terapevtko in urednico mladinskega leposlovja pri založbi Mladinska knjiga.

Priporočamo tudi delavnico Približevanja živalim, ki jo vodi Rudi Ocepek. Na delavnici se otroci srečajo z različnimi živalmi (čincčila, kača, pajek ...) in raziskujejo svoje občutke, strahove in doživetja ob neposrednem stiku z živaljo.

